

**Regulatorno telo za elektronske komunikacije
i poštanske usluge („RATEL“)**
Palmotićeve 2
11000 Beograd

U Beogradu, 22. aprila 2024. godine

Predmet: Komentari na Nacrt Pravilnika o uslovima dodele i korišćenja radiofrekvencijskog spektra

Poštovani,

Obraćamo Vam se ovim putem povodom poziva RATEL-a od 20. marta 2024. godine za dostavljanje komentara u okviru javnih konsultacija o Nacrtu Pravilnika o uslovima dodele i korišćenja radiofrekvencijskog spektra (u daljem tekstu: „**Nacrt Pravilnika**“).

Postupajući u skladu sa pozivom RATEL-a, A1 Srbija d.o.o. Beograd (u daljem tekstu: „**A1 Srbija**“) u nastavku dopisa dostavlja svoje sugestije i komentare na objavljenu verziju Nacrta Pravilnika, koji su usmereni u pravcu unapređenja uslova dodele i korišćenja radiofrekvencijskog spektra.

1) Član 1. – Predmet uređivanja

Članom 1. Nacrta Pravilnika o uslovima dodele i korišćenja radiofrekvencijskog spektra (u daljem tekstu: „**Nacrt Pravilnika**“) između ostalog se propisuje da se ovim pravilnikom uređuju i uslovi koji omogućavaju zajedničko korišćenje i postavljanje infrastrukture i zajedničko korišćenje i pristup radiofrekvencijskom spektru i obaveza nacionalnog rominga.

Međutim, u daljem tekstu Nacrta Pravilnika nisu ove teme.

Članom 102. stav 13. Zakona o elektronskim komunikacijama („Sl. glasnik RS“, broj 35/2023) (u daljem tekstu: „**Zakon**“) propisano je da Regulator može prilikom utvrđivanja uslova iz stava 12. ovog člana, vodeći računa o delotvornosti i efikasnosti korišćenja radiofrekvencijskog spektra, a uzimajući u obzir pravila o zaštiti konkurencije koja su uređena posebnim propisima, da omogući imaoocu pojedinačne dozvole sledeće:

- 1) zajedničko korišćenje radiofrekvencijskog spektra, odnosno pasivne ili aktivne infrastrukture neophodne za korišćenje radiofrekvencijskog spektra;
- 2) zaključi ugovor o nacionalnom romingu na tržišnoj osnovi;
- 3) zajedničko postavljanje infrastrukture za pružanje mreža ili usluga korišćenjem radiofrekvencijskog spektra.

Dodatno, stavom 21. tačka 8) istog člana Zakona propisano je da Regulator bliže uređuje uslove dodele i korišćenja radiofrekvencijskog spektra, a koji naročito sadrže, uslove koji omogućavaju zajedničko korišćenje i postavljanje infrastrukture i zajedničko korišćenje i pristup radiofrekvencijskom spektru.

Imajući u vidu navedeno, a posebno činjenicu da je kao predmet Nacrta Pravilnika predviđeno i pitanje zajedničkog korišćenja i postavljanja infrastrukture i zajedničkog korišćenja i pristupa radiofrekvencijskom spektru, smatramo da je neophodno ovo pitanje detaljnije regulisati samim Nacrtom Pravilnika ili obrisati deo predmetne odredbe ukoliko će ovo pitanje biti rešeno posebnim Pravilnikom.

2) Član 3. Uslovi korišćenja radiofrekvencijskog spektra

Članom 3. stav 2. Nacrta Pravilnika definisani su uslovi korišćenja radiofrekvencijskog spektra koji se određuju u pojedinačnim dozvolama izdatim u postupku iz člana 105. Zakona.

Članom 105. stav 4. Zakona propisano je da akt iz stava 3. ovog člana naročito sadrži:

- 1) broj pojedinačnih dozvola koje mogu da se izdaju za određeni radiofrekvencijski opseg;
- 2) period na koji se pojedinačne dozvole izdaju uključujući i mogućnost utvrđivanja primerenog perioda produženja;
- 3) mogućnost obnove pojedinačne dozvole;
- 4) najmanji iznos naknade za pravo korišćenja koja se plaća za izdavanje pojedinačne dozvole;
- 5) način i dinamiku plaćanja naknade za pravo korišćenja;
- 6) uslove u pogledu obezbeđivanja pokrivenosti određenog dela teritorije ili stanovništva,
- 7) kao i druge minimalne uslove za izdavanje pojedinačnih dozvola.

Imajući u vidu navedeno, A1 Srbija je mišljenja da bi član 3. Nacrta Pravilnika trebalo uskladiti sa članom 105. Zakona, tako da se istim predvidi broj pojedinačnih dozvola, dinamika plaćanja naknade za pravo korišćenja, kao i obaveze u pogledu pokrivenosti određenog dela teritorije ili stanovništva.

3) Član 11. Načini i uslovi prenosa prava korišćenja ili iznajmljivanja radiofrekvencijskog spektra

Članom 11. Nacrta Pravilnika definisani su način i uslovi prenosa radiofrekvencijskog spektra.

S tim u vezi, stavom 2. tačka 5) Nacrta Pravilnika definisano je da imalac pojedinačne dozvole i lice na koje se prenosi radiofrekvencijski spektar zajednički podnose Regulatoru zahtev za izdavanje saglasnosti na prenos radiofrekvencijskog spektra, koji između ostalog sadrži i period trajanja prenosa radiofrekvencijskog spektra.

Stavom 10. člana 11. Nacrta Pravilnika propisano je između ostalog da imaocu pojedinačne dozvole, koji prenosi radiofrekvencijski spektar, pojedinačna dozvola prestaje da važi i, po potrebi, izdaje mu se nova pojedinačna dozvola, u skladu sa uslovima prenosa.

Imajući u vidu navedeno, smatramo da je neophodno da, se u slučaju prenosa radiofrekvencijskog spektra na period koji je kraći od perioda na koji je izdata pojedinačna dozvola, predvidi da prvobitni imalac pojedinačne dozvole, koji je izvršio prenos radiofrekvencijskog spektra na drugu lice, podnosi zahtev za izdavanje pojedinačne dozvole, po isteku trajanja nove dozvole.

4) Član 36. Ispunjenost uslova za korišćenje izvora nejonizujućeg zračenja

Članom 36. stav 1. Nacrta Pravilnika se propisuje da se za svaku radio-stanicu, koja je predmet zahteva za evidentiranje radio-stanica, dostavlja rešenje nadležnog organa odgovornog za sprovođenje postupka procene uticaja na životnu sredinu, kojim se potvrđuje ispunjenost uslova za korišćenje izvora nejonizujućeg zračenja, u skladu sa zakonom kojim se utvrđuju uslovi i mere zaštite zdravlja ljudi i zaštite životne sredine od štetnog dejstva nejonizujućih zračenja.

Članom 98. stav 1. tačka 8) Zakona predviđeno je da Regulator podstiče usklađivanje korišćenja radiofrekvencijskog spektra za elektronske komunikacione mreže i usluge, vodeći računa o obavezi delotvornog i efikasnog korišćenja radiofrekvencijskog spektra i pogodnostima za potrošače, uzimajući u obzir odgovarajuću odluku Evropske unije o regulatornom okviru za politiku radiofrekvencijskog spektra, između ostalog i doslednim i predvidivim načinom odobravanja korišćenja radiofrekvencijskog spektra u pogledu zaštite zdravlja ljudi od delovanja nejonizujućeg zračenja, a koje je uređeno posebnim propisima.

Kako je pitanje nejonizujućeg zračenja uređeno posebnim propisima koji su u nadležnosti Ministarstva zaštite životne sredine i kako bismo obezbedili da se postupak evidencije izvora odvija efikasno i ekonomično, u skladu sa propisima kojim se uređuju pitanja zaštite životne sredine i zaštite od nejonizujućih zračenja, smatramo da, bi Nacrtom Pravilnika trebalo predvideti i situacije kada operatori nisu u obavezi da se obraćaju nadležnim organima sa zahtevom za izdavanje rešenja kojim se potvrđuje ispunjenost uslova za korišćenje izvora nejonizujućeg zračenja.

Imajući u vidu sve gore navedeno, predlažemo da se izmeni član 36. stav 1. Nacrta Pravilnika, tako da isti glasi:

„Za svaku radio-stanicu, koja je predmet zahteva za evidentiranje radio-stanica, operator dostavlja Regulatoru rešenje kojim se potvrđuje ispunjenosti uslova za korišćenje izvora nejonizujućeg zračenja, u slučajevima kada je donošenje takvog rešenja predviđeno posebnim propisima kojim se uređuju uslovi i mere zaštite zdravlja ljudi i zaštite životne sredine od štetnog dejstva nejonizujućih zračenja.“

5) Član 39. Brisanje evidentiranih radio-stanica

Članom 39. Nacrta Pravilnika o uslovima dodele i korišćenja radiofrekvencijskog spektra (u daljem tekstu: „**Nacrt Pravilnika**“) propisano je da Regulator briše evidentiranu radio-stanicu iz registra evidentiranih radio-stanica ukoliko utvrdi da:

- 1) nisu ispunjeni uslovi u pogledu zaštite zdravlja ljudi od delovanja nejonizujućeg zračenja;
- 2) su prilikom podnošenja zahteva za evidentiranje radio-stanice dostavljeni netačni podaci.

Stavom 2. propisano je da Regulator donosi odluku o brisanju evidentirane radio-stanice iz registra evidentiranih radio-stanica, i o tome obaveštava imaoća pojedinačne dozvole, koja je izdata na osnovu sprovedenog postupka javnog nadmetanja, a na čiji zahtev je radio-stanica evidentirana.

Smatramo da predmetna odredba nije u skladu sa odredbama Zakona.

Naime, članom 51. stavom 1. Zakona propisano je da u svrhu obavljanja kontrole radiofrekvencijskog spektra, Regulator meri nivo elektromagnetskog polja za elektronske komunikacione mreže, pripadajuća sredstva, elektronsku komunikacionu opremu, radio-opremu i terminalnu opremu. Stav 2. istog člana predviđa da ukoliko se prilikom merenja iz stava 1. ovog člana utvrdi da postoji prekoračenje graničnih nivoa utvrđenih posebnim propisima, Regulator je dužan da to prijavi nadležnoj inspekciji.

Članom 161. stav 5. tačka 4) i tačka 6) Zakona propisano je u postupku stručnog nadzora ovlašćeno lice ima pravo i obavezu da kontroliše i ispunjenost tehničkih zahteva za elektronsku komunikacionu opremu i radio-opremu, uključujući tehničke zahteve za presretanje komunikacija i pristup zadržanim podacima, kao i vršenje poslova merenja i ispitivanja iz člana 167. ovog zakona.

Dodatno, stavima 6, 7. i 8. člana 161. Zakona propisano je da:

Ako u vršenju stručnog nadzora Regulator utvrdi nepravilnosti, nedostatke ili propuste u primeni ovog zakona i propisa donetih na osnovu njega, o tome obaveštava nadziranog subjekta i određuje mu rok u kome je dužan da ih otkloni.

Rok iz stava 6. ovog člana ne može biti kraći od osam dana od dana prijema obaveštenja, osim u slučajevima koji zahtevaju hitno postupanje.

Ako Regulator utvrdi da nadzirani subjekat nije, u ostavljenom roku, otklonio utvrđene nepravilnosti, nedostatke ili propuste u primeni ovog zakona i propisa donetih na osnovu njega, podnosi prijavu inspekciji.

S tim u vezi, članom 166. stav 1. tačka 2) alineja 2) Zakona propisuje da ako se u vršenju inspeksijskog nadzora utvrde nezakonitosti u primeni ovog zakona i propisa donetih na osnovu njega, inspektor je ovlašćen da donese rešenje kojim preduzima privremene mere, uključujući određivanje zabrane rada elektronske komunikacione opreme i terminalne opreme, pečačenja i oduzimanja elektronske komunikacione opreme, radio-opreme i terminalne opreme ili dela opreme, naročito ako se utvrdi da rad elektronske komunikacione opreme predstavlja nesporedno i ozbiljnu pretnju javnog bezbednost ili ugrožava životnu sredinu.

Imajući u vidu navedeno, predlažemo da se naziv člana 39. Nacrta Pravilnika promeni tako da glasi: „**Evidentiranje zabrane rada i brisanje evidentiranih radio-stanica**“, tako da isto glasi:

„Regulator evidentira zabranu rada radio-stanice ukoliko:

- 1) se u postupku inspeksijskog nadzora iz člana 163. Zakona o elektronskim komunikacijama utvrdi da rad radio-stanice predstavlja neposrednu i ozbiljnu pretnju javnoj bezbednosti i ugrožava životnu sredinu, te je određena mera zabrane rada radio-stanice;
- 2) su prilikom podnošenja zahteva za evidentiranje radio-stanice dostavljeni netačni podaci.

Regulator donosi zaključak o brisanju evidentirane radio-stanice iz registra evidentiranih radio-stanica po isteku perioda na koji je izdata pojedinačna dozvola za korišćenje radio-frekvencija za radio-stanicu."

6) Član 45. – Prelazne i završne odredbe

Član 45. stav 2. propisano je da imalac pojedinačne dozvole, koja je izdata na osnovu sprovedenog postupka javnog nadmetanja za radio-stanice, a za koje je pribavio pojedinačnu dozvolu za korišćenje radio-frekvencija, odnosno radiofrekvencijskog spektra u skladu sa odredbama Zakona o elektronskim komunikacijama („Službeni glasnik RS”, br. 44/10, 60/13 – US, 62/14 i 95/18 – dr. zakon), u obavezi je da, u postupku evidentiranja radiostanica, podatke za ove radio-stanice dostavi Regulatoru, kao i da za svaku radio stanicu navede broj pojedinačne dozvole i datum njenog prestanka važenja. Stavom 3. propisano je da za evidentiranje radio-stanica, iz stava 2. ovog člana, neće se plaćati taksa za evidentiranje radio-stanica do isteka perioda na koji je pojedinačna dozvola za korišćenje radio-frekvencija, odnosno radiofrekvencijskog spektra izdata, odnosno do izmene tehničkih parametara za radio-stanice.

Smatramo da navedeni stav nije u skladu sa prelaznim i završnim odredbama Zakona o elektronskim komunikacijama i predstavlja preveliko opterećenje za operatore, posebno imajući u vidu činjenicu da Regulator raspolaže svim informacijama koje se odnose na radio-stanice za koje je su imao pojedinačnih dozvola pribavili pojedinačne dozvole za korišćenje radio-frekvencija, odnosno radiofrekvencijskog spektra u skladu sa odredbama Zakona o elektronskim komunikacijama („Službeni glasnik RS”, br. 44/10, 60/13 – US, 62/14 i 95/18 – dr. zakon).

Naime, članom 176. stav 2. Zakona propisano je da Regulator, po službenoj dužnosti, evidentira imaoce licenci i pojedinačnih dozvola iz stava 1. ovog člana u evidenciji privrednih subjekata, u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Dodatno, članom 179. stav 1. Zakona propisano je da se postupci koji su započeti do stupanja na snagu ovog zakona okončavaju u skladu sa proisima po kojima su započeti.

Imajući u vidu navedeno, predlažemo da se član 45. izmeni, tako da isti glasi:

„Regulator je u obavezi da formira registar evidentiranih radio-stanica, kao i da obezbedi odgovarajuće tehničke uslove potrebne za postupak evidentiranja radio-stanica.

Regulator će po službenoj dužnosti izvršiti evidentiranje imaoaca pojedinačne dozvole, koja je izdata na osnovu sprovedenog postupka javnog nadmetanja za radio-stanice, a za koje je pribavio pojedinačnu dozvolu za korišćenje radio-frekvencija, odnosno radiofrekvencijskog spektra u skladu sa odredbama Zakona o elektronskim komunikacijama („Službeni glasnik RS”, br. 44/10, 60/13 – US, 62/14 i 95/18 – dr. zakon), kao i podatke za ove radio-stanice, koje uključuju i podatke o broju pojedinačne dozvole i datumu njenog prestanka važenja, i to u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog Pravilnika.

U slučaju da Regulator ne raspolaže svim neophodnim podacima za sprovođenje evidentiranja iz stava 2. ovog člana, imalac pojedinačne dozvole je u obavezi da na zahtev Regulatora, najkasnije u roku od 15 dana, dostavi Regulatoru nedostajeće podatke.

Na evideniranje imaoaca pojedinačne dozvole iz stava 2. ovog člana ne primenjuju se odredbe od člana 33. do člana 44. ovog Pravilnika.

Za evidentiranje radio-stanica, iz stava 2. ovog člana, neće se plaćati taksa za evidentiranje radio-stanica do isteka perioda na koji je pojedinačna dozvola za korišćenje radio-frekvencija, odnosno radiofrekvencijskog spektra izdata, odnosno do izmene tehničkih parametara za radio-stanice."

Za sve dodatne informacije, stojimo vam na raspolaganju.

S poštovanjem,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Marko Jović'.

Marko Jović
Direktor regulatornih i veleprodajnih poslova

